

UZASADNIENIE

Decyzją z 29 września 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. z urzędu ponownie ustalił kapitał początkowego dla D. M. na dzień 1.01.1999 r. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 784,42 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1983 roku do 31 grudnia 1992 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 64,25 %. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wynoszącego 64,25 % przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną w ustawie z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.) ($64,25 \% \times 1220,89 \text{ zł} = 784,42 \text{ zł}$). Okresy składkowe przyjęto w ilości 18 lat, 7 miesięcy, 21 dni, tj. 223 miesięcy, a nieskładkowe w ilości 3 lat, 0 miesięcy, 12 dni, czyli 36 miesięcy. Współczynnik proporcjonalny do – osiągniętego do 31.12.1998 r. – wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wynosi 74,98 %. Zakład wyjaśnił, że współczynnik ten służy do obliczenia części 24% kwoty bazowej. Wysokość 24% kwoty bazowej wynosi 293,01 zł. Do ustalenia współczynnika przyjęto: wiek ubezpieczonego w dniu 31.12.1998 r. po zaokrągleniu do pełnych lat wynoszący 38 lat, łączny staż ubezpieczeniowy po zaokrągleniu w górę do pełnych lat wynoszący 22 lat. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z 25.02.1999 r. w sprawie tablic średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn – M.P. Nr 12, poz. 173). Zakład podał następujący sposób wyliczenia wartości kapitału początkowego:

$293,01 \text{ zł} \times 74,98\% \text{ (współczynnik proporcjonalny)} = 219,70 \text{ zł}$

$(223 \text{ miesiące składkowe} \times 1,3 \%) : 12 \times 784,42 \text{ zł (podstawa wymiaru)} = 189,52 \text{ zł}$

$(28 \text{ miesięcy nieskładkowych} \times 1,3 \%) : 12 \times 784,42 \text{ zł (podstawa wymiaru)} = 23,77 \text{ zł}$

$(8 \text{ miesięcy nieskładkowych} \times 0,7 \%) : 12 \times 784,42 \text{ zł (podstawa wymiaru)} = 3,69 \text{ zł}$

Razem 436,68 zł

$436,68 \text{ zł} \times 209 \text{ miesięcy (średnie dalsze trwanie życia)} = 91\ 266,12 \text{ zł}$.

Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999 r. wynosi 91 266,12 zł,

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów:

- od 3 sierpnia 1977 roku do dnia 31 sierpnia 1977 roku, od 1 lipca 1978 roku do 1 sierpnia 1978 roku, od 2 września 1986 roku do 4 września 1986 roku oraz od 12 lipca 1987 roku do dnia 21 lipca 1987 roku gdyż w tych okresach ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym

- od 11 lipca 1991 roku do 31 lipca 1991 ponieważ ubezpieczona nie figuruje w ewidencji jako osoba prowadząca działalność gospodarczą.

(decyzja z 29.09.2022 r. k. 25 akt ZUS)

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła wnioskodawczyni, wnosząc o jej zmianę przy uwzględnieniu przy ustaleniu wartości kapitału początkowego zatrudnienia w (...) w Ł. przy ul. (...), jako sprzątaczkę na 1/2 etatu w okresie od 2 kwietnia 1984 roku do 2 marca 1990 roku. Podniosła, że nie posiada świadectwa pracy, ponieważ Drukarnia się spaliła, a dokumenty kadrowe i płacowe były odnajdywane na śmietniku. Wnosiła o uznanie, że we wskazanym okresie pracowała za płacę minimalną.

(odwołanie k. 3)

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując zajęte w sprawie stanowisko. Zakład wyjaśnił, że w zaskarżonej decyzji uwzględniono łączny okres składkowy w ilości 223 miesięcy, okres nieskładkowy w ilości 36 miesięcy, przy czym na uwzględnione okresy składkowe składają się okresy:

- od 1 września 1976 roku do 2 sierpnia 1977 roku w S. G.;
- od 1 września 1977 roku do 30 czerwca 1978 roku jw.;
- od 2 sierpnia 1978 roku do 31 stycznia 1979 roku jw.;
- od 6 lutego 1979 roku do 31 marca 1984 roku jw.
- od 2 kwietnia 1984 roku do 1 września 1986 roku w (...) Spółdzielni Gastronomicznej;
- od 1 maja 1984 roku do 30 listopada 1984 roku w (...) m. S. S. w Ł.;
- od 5 września 1986 roku do 11 lipca 1987 roku (...) Spółdzielni Gastronomicznej;
- od 22 lipca 1987 roku do 30 kwietnia 1991 roku jw.;
- od 1 lutego 1988 roku do 30 kwietnia 1988 roku w (...) m. S. S. w Ł.;
- od 1 lipca 1988 roku do 31 grudnia 1989 roku w (...) m. S. S. w Ł.;
- od 5 marca 1990 roku do 30 kwietnia 1991 roku w Zakładzie (...).
- od 5 sierpnia 1991 roku do 31 sierpnia 1992 roku w ramach prowadzenia działalności gospodarczej;
- od 1 grudnia 1992 roku do 27 listopada 1998 roku w ramach prowadzenia działalności gospodarczej;
- od 14 listopada 1997 roku do 25 marca 1998 roku w ramach prowadzenia działalności gospodarczej;
- od 28 lipca 1998 roku do 15 listopada 1998 roku w ramach prowadzenia działalności gospodarczej.

został uwzględniony w ogólnym stażu pracy.

Jednocześnie Zakład wyjaśnił, że do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresów poza wskazanymi wyżej dotyczących zatrudnienia ubezpieczonej w (...) m. S. S. w Ł. w związku z przedstawieniem przez wnioskodawczynię list płac za wskazane wyżej okresy. Zakład wyjaśnił, że uwzględnił minimalne wynagrodzenie obowiązujące w sferze gospodarki narodowej w okresach od 1 maja 1984 roku do 30 listopada 1984 roku, od 1 lutego 1988 roku do 30 kwietnia 1988 roku oraz od 1 lipca 1988 roku do 31 grudnia 1989 roku do obliczenia stosunku podstawy wymiaru składek ubezpieczonej odpowiednio w kwotach:

- 18719 złotych za rok 1984;
- 84494 złotych za rok 1988;
- 587807 złotych za rok 1989;

(odpowiedź na odwołanie k. 4-5)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni D. M. urodziła się (...). Wnioskodawczyni była kucharką, prowadziła też własną działalność gospodarczą.

(okoliczność niesporna)

Ubezpieczona była zatrudniona:

od 1 września 1976 roku do 31 stycznia 1979 roku w S. G. w Ł. (w tym okresy urlopu bezpłatnego od 3 do 31 sierpnia 1977 r., od 1 lipca do 1 sierpnia 1978 r.);

od 6 lutego 1979 roku do 31 marca 1984 roku w S. G. w Ł. (w tym urlop wychowawczy od 1 marca 1981 r. do 6 września 1983 r.).

od 2 kwietnia 1984 roku do 30 kwietnia 1991 roku w (...) Spółdzielni Gastronomicznej w Ł.;

od 1 maja 1984 roku do 31 grudnia 1989 roku w (...) m. S. S. w Ł. na stanowisku sprzątaczkii w wymiarze 1/2 etatu;

od 5 marca 1990 roku do 30 kwietnia 1991 roku w Zakładzie (...) w Ł..

W okresach od 5 sierpnia 1991 roku do 31 sierpnia 1992 roku, od 1 grudnia 1992 roku do 27 listopada 1998 roku, od 14 listopada 1997 roku do 25 marca 1998 roku, od 28 lipca 1998 roku do 15 listopada 1998 roku prowadziła działalność gospodarczą.

(okoliczności bezsporne, świadectwo pracy z dnia 27 maja 2003 roku k. 6 akt ZUS, świadectwo pracy z dnia 27 maja 2003 roku k. 7 akt ZUS, świadectwo pracy z dnia 30 kwietnia 1991 roku k. 9 akt ZUS, świadectwo pracy z dnia 27 maja 2003 roku k. 6 akt ZUS, świadectwo pracy z dnia 30 kwietnia 1991 roku k. 12 akt ZUS, zaświadczenia ZUS z dnia 5 listopada 2003 roku k. 13 akt ZUS, zaświadczenia ZUS z dnia 5 listopada 2003 roku k. 15 akt ZUS, karty płac za 1990 i 1991 k. 26-28 akt ZUS, listy płac od 1 maja 1984 roku do 30 listopada 1984 roku, od 1 lutego 1988 roku do 30 kwietnia 1988 roku oraz od 1 lipca 1988 roku do 31 grudnia 1989 roku k. 61)

W okresie od dnia 1 maja 1984 roku do 31 grudnia 1989 roku skarżąca była zatrudniona na 1/2 etatu w charakterze sprzątaczkii w (...) w Ł. przy ul. (...). Wnioskodawczyni w czasie, gdy pracowała na cały etat jako bufetowa w S. G., pracowała jednocześnie jako sprzątaczkii na 1/2 etatu w (...). W bufecie D. M. pracowała od godziny 7 do 15, a w D. sprzątała po zakończonej w bufecie pracy, od około godziny 16.00 przez 4 godziny. Razem z odwołującą pracowała w Drukarni (...), która była jej przełożoną. W tym czasie B. K. nadzorowała pracę ośmiu sprzątaczek. E. K. pracowała w (...) w Ł. i widywała wnioskodawczynię w czasie wykonywania obowiązków sprzątaczkii. To ona wypłacała pracownikom, w tym również odwołującej, wynagrodzenie.

Wnioskodawczyni nie miała przerw w zatrudnieniu jako sprzątaczkii.

Skarżąca nie posiada świadectwa pracy ze spornego okresu zatrudnienia w D. na stanowisku sprzątaczkii w wymiarze 1/2 etatu, nie zachowała się również żadna dokumentacja osobowa, gdyż w D. był pożar. Odwołującej udało się jedynie odnaleźć część list płac , które leżały na śmietniku z dokumentacją innych pracowników.

(zeznania wnioskodawczyni e-protokół z dnia 10 października 2023 roku w związku z e-protokołem z dnia 27 czerwca 2023 roku k. 45-49 00:05:15- 00:09:14 i 00:15:37-00:25:15, zeznania świadka B. K. e-protokół z 27 czerwca 2023 roku k. 45-49 00:27:59-00:40:15 i zeznania świadka E. K. e-protokół z 27 czerwca 2023 roku k. 45-49 00:42:18)

Za okresy od maja do listopada 1984 roku, od lutego do kwietnia 1988 roku i od lipca 1988 roku do grudnia 1989 roku, zachowały się listy płac z okresu zatrudnienia wnioskodawczyni w D..

(listy płac akta ZUS)

Sporną decyzją z 29 września 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. z urzędu ponownie ustalił kapitał początkowego dla D. M. na dzień 1.01.1999 r. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999 r. wynosi 91 266,12 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów:

- od 3 sierpnia 1977 roku do dnia 31 sierpnia 1977 roku, od 1 lipca 1978 roku do 1 sierpnia 1978 roku, od 2 września 1986 roku do 4 września 1986 roku oraz od 12 lipca 1987 roku do dnia 21 lipca 1987 roku gdyż w tych okresach ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym
- od 11 lipca 1991 roku do 31 lipca 1991 ponieważ ubezpieczona nie figuruje w ewidencji jako osoba prowadząca działalność gospodarczą.

(decyzja z 29.09.2022 r. k. 25 akt ZUS)

Przy uwzględnieniu w wyliczeniu kapitału początkowego dodatkowo wynagrodzenia na 1/2 etatu z tytułu zatrudnienia w (...) w Ł. w okresie od dnia 1 maja 1984 roku do dnia 31 grudnia 1989 roku, w tym wynagrodzenia wynikającego z list płac w okresach od 1 maja 1984 roku do 30 listopada 1984 roku, od 1 lutego 1988 roku do 30 kwietnia 1988 roku oraz od 1 lipca 1988 roku do 31 grudnia 1989 roku oraz najniższego wynagrodzenia w pozostałym okresie zatrudnienia kapitał początkowy D. M. na dzień 1.01.1999 r. wynosiłby 94 093,89 zł.

Do ustalenia hipotetycznej wartości kapitału początkowego Zakład przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 833,38 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1983 roku do 31 grudnia 1992 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, przy wskazanych wyżej założeniach wyniósł 68,26 %. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wynoszącego 68,26 % przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną w ustawie z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.) ($68,26 \% \times 1220,89 \text{ zł} = 833,38 \text{ zł}$). Okresy składkowe przyjęto w ilości 18 lat, 7 miesięcy, 21 dni, tj. 223 miesięcy, a nieskładkowe w ilości 3 lat, 0 miesięcy, 12 dni, czyli 36 miesięcy. Współczynnik proporcjonalny do – osiągniętego do 31.12.1998 r. – wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wynosi 74,98 %. Zakład wyjaśnił, że współczynnik ten służy do obliczenia części 24% kwoty bazowej. Wysokość 24% kwoty bazowej wynosi 293,01 zł. Do ustalenia współczynnika przyjęto: wiek ubezpieczonego w dniu 31.12.1998 r. po zaokrągleniu do pełnych lat wynoszący 38 lat, łączny staż ubezpieczeniowy po zaokrągleniu w górę do pełnych lat wynoszący 22 lata. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z 25.02.1999 r. w sprawie tablic średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn – M.P. Nr 12, poz. 173).

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględniono okresów:

- od 3 sierpnia 1977 roku do dnia 31 sierpnia 1977 roku, od 1 lipca 1978 roku do 1 sierpnia 1978 roku, od 2 września 1986 roku do 4 września 1986 roku oraz od 12 lipca 1987 roku do dnia 21 lipca 1987 roku, gdyż w tych okresach ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym
- od 11 lipca 1991 roku do 31 lipca 1991 ponieważ ubezpieczona nie figuruje w ewidencji jako osoba prowadząca działalność gospodarczą.

(hipotetyczne wyliczenie z 10.07.2023 r. k. 53-54 akt)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie niekwestionowanych przez strony dokumentów, a także częściowo na podstawie zeznań świadków i przesłuchania wnioskodawczynie. Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawczynie i świadków w zakresie ciągłości zatrudnienia w (...) w Ł. na stanowisku sprzątaczkii w wymiarze 1/2 etatu. Zeznania te są logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniają. Jak wynika ze wskazanych zeznań skarżąca pracowała w bufecie znajdującym się w D., będąc zatrudniona w S. G.. Po jakimś czasie podjęła również na pół etatu zatrudnienie na

stanowisku sprzątaczkę w D., którą to pracę wykonywała od godziny 16.00, po zakończeniu o 15.00 pracy w bufecie. W toku zatrudnienia w D. odwołująca nie miała przerw w wykonywaniu swoich obowiązków.

Nie było natomiast możliwym, w oparciu o powyższe zeznania, ustalenie dokładnie kiedy skarżąca podjęła pracę w D. i kiedy ją zakończyła. W tym zakresie ocenę materiału dowodowego Sąd zawarł w poniższej części uzasadnienia.

Sąd Okręgowy ocenił i zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie D. M. w części zasługuje na uwzględnienie.

Istota niniejszego postępowania sprowadziła się do rozstrzygnięcia czy możliwym jest przyjęcie innych wartości wynagrodzenia przy wyliczaniu kapitału początkowego wnioskodawcy. Nie ulega bowiem wątpliwości, że wartość kapitału początkowego ubezpieczonego przekłada się bezpośrednio na wysokość świadczenia emerytalnego.

Zgodnie z treścią art.173 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U z 2022 r., poz.504) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art.174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art.26 ust.3 dla osób w wieku 62 lat (art.173 ust.2 ww. ustawy). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art.173 ust.3 ww. ustawy).

Zgodnie z treścią art.174 ust.1 i 2 ww. ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art.53, z uwzględnieniem ust.2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1. okresy składkowe, o których mowa w art.6,
2. okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 punkt 5,
3. okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 punkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego, w myśl ust.3 art.174 ww. ustawy, ustala się na zasadach określonych w art. 5, 16, 17 ust.1 i 3 oraz art.18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed 1 stycznia 1999 roku.

Stosownie zaś do treści art.174 ust.3b jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy tj. 1.01.1999 r.: okresy składkowe określone w art. 6 ustawy emerytalnej oraz okresy nieskładkowe określone w art. 7 ustawy emerytalnej. Kapitał początkowy jest bowiem formułą umożliwiającą odtworzenie okresów przebytych do dnia 31.12.1998 r., zostaje ustalony na dzień 1.01.1999 r. i zapisany na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Stanowi

on kapitał wyjściowy, do którego następnie doliczane są opłacone od 1.01.1999 r. składki na ubezpieczenie emerytalne. Kwota kapitału początkowego uzależniona jest między innymi od długości okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed dniem 1.01.1999 r., podstawy wymiaru do ustalenia, której przyjmowane jest wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne przed 1999 r. Przy ustalaniu stażu ubezpieczeniowego na dzień 31.12.1998 r. do wyliczenia przyjmuje się udowodniony okres składkowy i

nieskładkowy obliczony na zasadach analogicznych jak okresy składkowe i nieskładkowe wymagane do przyznania emerytury.

Natomiast zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej powołanej ustawy prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

W efekcie wznowienia postępowania w trybie art. 114 zapada jedna decyzja merytoryczna, która nie musi uchylać poprzedniej decyzji – wystarczy, że zawiera nowe rozstrzygnięcie co do istoty. (tak SA w Łodzi w wyroku z dnia 25 września 2013 r. III AUa 1750/12).

Zgodnie natomiast z treścią art. 15 ust. 2a cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. (por. też uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku o sygn. III UZP 2/03 opubl. w OSNAPiUS z 2003 roku nr. 14 , poz.338)

Zgodnie z treścią §21 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz.1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja §21 ust.1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku §20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. nr 10, poz.49) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lipca 1997 roku - II UKN 186/97, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 roku - III AUa 105/97, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 roku - III AUr 177/95, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III AUr 294/93).

Z treści § 22 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. z 2011 roku poz. 237, nr 1412) wynika, że jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

legitymacja ubezpieczeniowa;

legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Jednakże judykatura stoi na stanowisku, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2006 roku, I UK 115/06).

Zgodnie z dyspozycją art. 6 k.c. to na odwołującej się D. M. ciążył ciężar dowodowy w przedmiotowej sprawie, zatem to ona powinna udowodnić okoliczności, z których wywodzi skutki prawne. Samo zaś twierdzenie strony nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.) powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (art. 232 k.p.c.). Odwołująca powinna była więc przedłożyć dowody na podstawie, których możliwym byłoby ustalenie okresów ubezpieczenia przed 1.01.1999 r. i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Ubezpieczona przedłożyła dowody w postaci dokumentów takich jak listy płac za wskazane wyżej za okres od 1 maja 1984 roku do 30 listopada 1984 roku, od 1 lutego 1988 roku do 30 kwietnia 1988 roku oraz od 1 lipca 1988 roku do 31 grudnia 1989 roku oraz zeznań świadków B. K. i E. K..

Nie było możliwym, w oparciu o zeznania świadków i skarżącej, ustalenie dokładnie kiedy skarżąca podjęła pracę w D. i kiedy ją zakończyła.

Początkowo wnioskodawczyni wskazywała, że została zatrudniona w D. od 2 kwietnia 1984 r. i pracowała do 2 marca 1990 roku. Należy podkreślić, iż z dniem 2 kwietnia 1984 r. skarżąca została zatrudniona w (...) Spółdzielni Gastronomicznej w Ł., gdzie w ramach tego zatrudnienia świadczyła pracę w bufecie w D.. Na rozprawie w dniu 27 czerwca 2023 r. odwołująca wskazała jednak, że nie rozpoczęła pracy w D. na stanowisku sprzątaczkii od razu przy zatrudnieniu w bufecie, ale dopiero po jakimś czasie, choć nie potrafiła określić jakim. Z kolei ze złożonej dokumentacji w postaci list płac wynika, że miała wypłacone wynagrodzenie za miesiąc maj 1984 r. Również świadkowie nie byli w stanie określić dokładnie w jakim miesiącu skarżąca rozpoczęła sporne zatrudnienie, podawali jedynie, że w 1984 roku oraz wskazywali, iż zaczęła sprzątać jakiś czas później od zatrudnienia w bufecie. Tym samym Sąd uznał, że należy przyjąć jako datę rozpoczęcia spornego zatrudnienia w D. na 1/2 etatu dzień 1 maja 1984 roku, za który to miesiąc odwołująca złożyła do akt rentowych kartę wynagrodzeń.

Sąd przyjął również, iż skarżąca pracowała na tym stanowisku co najmniej do 31 grudnia 1989 roku. W zakresie określenia końcowej daty zatrudnienia sama wnioskodawczyni nie była w stanie jej precyzyjnie wskazać. Początkowo podawała, że pracowała w D. do 2 marca 1990 roku. Jednakże na rozprawie w dniu 27 czerwca 2023 roku zeznała, że ustaliła tą datę jedynie na podstawie migawki, do której miała przyklejone znaczki za styczeń i luty 1990 roku, gdyż dokładnie nie pamięta do kiedy pracowała. Wskazała, iż w 1989 roku przeprowadziła się do P., jeszcze jakiś czas dojeżdżała do D., ale nie pamięta przez jaki, a później już Drukarnia nie potrzebowała pracownika, bo „zaczęło się tam źle dziać”. Również świadkowie nie byli w stanie wskazać do kiedy dokładnie skarżąca pracowała jako sprzątaczkii w D.. Tym samym Sąd uznał, że jako najbardziej prawdopodobny i pewny okres, do którego była zatrudniona D. M., należy przyjąć grudzień 1989 roku, gdyż za ten miesiąc odwołująca złożyła kartę wynagrodzeń. Dalszego okresu zatrudnienia w D. nie wykazała.

Reasumując, Sąd uznał, że w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy możliwym jest ustalenie zatrudnienia wnioskodawczyni w (...), na 1/2 etatu w charakterze sprzątaczkii, jedynie w okresie od 1 maja 1984 roku do 31 grudnia 1989 roku. Za obydwa te miesiące skarżąca złożyła karty wynagrodzeń. Jednocześnie we wskazanym okresie od 2 września 1986 roku do 4 września 1986 roku oraz od 12 lipca 1987 roku do dnia 21 lipca 1987 roku odwołująca przebywała na urloпах bezpłatnych, a zatem okresy te zostały wyłączone z okresów przyjętych do ustalania kapitału początkowego.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że wnioskodawczyni, pomimo braku stosownego świadectwa pracy, w sposób należyty wykazała, że była zatrudniona w (...) w Ł. przy ul. (...), jako sprzątaczkii na 1/2 etatu w okresie od 1 maja 1984 roku do 31 grudnia 1989 roku.

Na podstawie wyżej wskazanych dokumentów (list płac za okresy od maja do listopada 1984 r., od lutego do kwietnia 1988 r. oraz od lipca 1988 r. do grudnia 1989 r.) oraz przy przyjęciu za pozostały okres pracy najniższego wynagrodzenia, organ rentowy dokonał hipotetycznego wyliczenia kapitału początkowego wnioskodawczyni, z

którego wynika, że w przypadku uwzględnienia dodatkowego wynagrodzenia skarżącej w (...) w Ł. w okresie od dnia 1 maja 1984 roku do dnia 31 grudnia 1989 roku wartość kapitału początkowego uległaby zwiększeniu.

Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 94 903,89 zł, kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji - 483 679,10 zł, średnie dalsze trwanie życia 241,70 miesięcy, wysokość emerytury 2608,82 zł.

Należy przy tym podkreślić, iż przyjęty przez Sąd okres zatrudnienia wnioskodawczyni w (...) w Ł. jest logiczną konsekwencją dowodów zgromadzonych w sprawie, w tym zeznań wnioskodawczyni i świadków co do ciągłości pracy oraz złożonych list płac z różnych jej okresów.

Sąd Okręgowy podziela pogląd, który zaprezentował min. Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygnaturze akt III AUa 1096/05, wskazując, iż ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu okresów pracy i wysokości wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych, jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenosić wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest bowiem wykazanie przez ubezpieczonego okresów pracy i konkretnych kwot otrzymanych przez niego zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności.

Należy przypomnieć, że w postępowaniach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych sąd nie jest obowiązany do poszukiwania dokumentów zatrudnieniowo - płacowych, o które nie zadbała osoba dochodząca świadczenia ubezpieczeniowego. W związku z tym to na ubezpieczonym spoczywał ciężar dowodzenia i udokumentowania podnoszonych twierdzeń. (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 sierpnia 2016 r. III AUa 1723/15 LEX nr 2149641).

Okres zatrudnienia i wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu, bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego (ostatecznie w oparciu o wiarygodne i precyzyjne zeznania świadków). W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Mając na uwadze, że dokonane wyliczenie kapitału początkowego jest dla ubezpieczonej korzystniejsze od dotychczasowego, Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku. W pozostałym zakresie, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie oddalił.

str.